

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

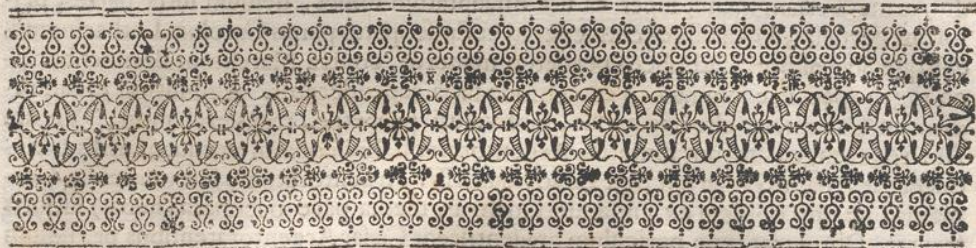
Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

Num. XXIX. Armandus Gasto Cardinalis de Rohangallus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

Num. XXIX.

ARMANDUS GASTO CARDINALIS de ROHAN, GALLUS.

Armandus Gasto tit. S. S. Trinitatis in monte Pincio Cardinalis de Rohan, de Soubice Gallus Episcopus Argentinenſis natus eſt Anno 1674. 26. Junii ex fa- moſiſſimâ Gallos inter Rohanorum familiâ, quæ cum Imperatoribus, nec non Gallia, Anglia, Scotia, Hiſpannarum, Arragonia & Navarra Regibus affinita- tum vinculis aliquando conjuncta fuerat. Ad eodem Principes Rohanos minoris Britannia ſucceſſio jure pertinebat, ſi Anna Britanna Caroli VIII. & Ludovici XII. Galliarum Regum Conjux improlis deceſſiſſet. Singulis Rohannis Heroibus, qui longos Gallia faſtos implent, enumerandis ſuperſedeo; Sufficit unicum Eminentiffimum Pur- puratum Armandum Gaſtonem in medium afferre, ex quo de reliquis facile dignoſca- mus. Princeps is eſt, inter mytratos Gallia proceres ſapientiâ nulli ſecundus; Religio- nis zelo Gallia Atlas nuncupandus, & innatâ comitate ſuam ex integro patriam ſpi- rans. Cum Principibus in delitiis ſit, ab inſimis æquè amatur; ſic æquabile ejus inge- nium judicatur, quò ſe in omnium amores Princeps humaniſſimus inſinuat. Sacra Ro- ma hunc Gallia Solem ideo veneratur, quòd is ſerenitatem in diſſenſionum turbido magnâ ex parte protulerit. Ne ſola Gallia aut etiam Italia tantum virum ſibi vindic- aret, Argentoratum effecit; Nam Argentinenſis Episcopus Anno 1704. creatus, nobis etiam Germanis propior acceſſit, & pene incorporatus eſt. Prædictus Episcopatus Fundatorem, ſeu potius Reſtauratorem Dagobertum Galliarum Regem agnoſcit; nam factis conſtat, S. Armandum Episcopum Argentoratensem jamdum An. 346. Con- cilio Coloniensi interfuiffe. Ex eo tempore majoribus indies incrementis ſucce- ſcebat, donec ſub Episcopo Wilhelmo, qui devixerat An. 1529. tota ea diœceſis in- gentibus motibus concuſſa eſt; nam Civibus Argentoratensibus novam Lutheri ſe- ctam paſſim amplectentibus, latius malum ſerpebat, & Canonicorum aliquot noxio eo toxico comprehendebantur. Certè Cathedralis Sedes vi è Catholicorum mani- bus extorquebatur, loci Episcopo Tabernas Alſatiæ ſedem transferente, ipsis verò Catholicis Canonicis Molzhemium concedentibus. Deinde poſt obitum Episcopi Joannis ex Comitibus de Manderſcheid Canonicorum Collegium, ex utraque Reli- gione conſtans, in diverſa abiit; Catholicis pro Carolo è Lotharingia Ducibus, contra ſectariis pro Joanne Georgio Marchione Brandeburgico ſtantibus. Poſtquam diu,

T. 2

dia, armatâ etiam manu, super eâ lite disceptatum fuisset, demum inter partes, bel-
 lorum pertasas, amicabiliter convenerat, ut Episcopatus penes Carolum Lotharingum,
 ejusque Successores Catholicos perpetuò maneret, contra Marchioni Brandenburgi-
 co ingens pecuniâ summa pro eâ cessione factâ rependeretur. Amplissimi etiam re-
 ditus in Canonicos alterius partis, jure veluti perpetuo, transferebantur. Verùm
 An. 1681. ingens rerum mutatio, Argentoratensi Episcopatu perquam utilis subse-
 quebatur; nam Galliarum Rex Ludovicus XIV. Argentoratum, scutum ipsum Ger-
 mania, ne uno quidem ex suis amisso (nam in media pace occupatio fiebat) sui juris
 fecerat. Obtulerat tunc periculum præsentiscens Cæsar Argentoratensibus præsidium
 sex millium; contrâ Galli minitabantur, si vel unum militem reciperent, bellum &
 agrorum populationem expectarent. Senatus proditorum & emptorum capitum
 corruptelis ager statuebat; *Obliquanda leniter vela, in mollibus consiliis salutem ver-*
sari. Itaque ut Regi confidere ac concedere se omnia ostenderent, præsidium om-
 ne emittebant ad Helvetios quingentos, claudendis nempe portis, quam defendendis
 muris aptiores, tribus armatorum civium millibus ad custodiam urbis relictis; ple-
 rique ad Francofurdenses nundinas abibant. Erat tunc prodicio tota venustissime
 disposita, Dietricho prætoro, & Gunzero urbis Syndico ad Gallos omnia trahenti-
 bus. Quid multis? Gallis cum quinque ac triginta millibus ad urbis moenia com-
 parentibus, Argentoratum Gallicum præsidium receperat. Solum Urbis armamen-
 tarium septem millionibus æstimabatur; & facillè rependebat trecenta florenorum
 millia, quæ in prodicionem expensa ferebantur. Licet eo casu ingemisceret nostra
 Germania, Religio tamen, Cathedrali Sede ocys Catholicis reddita, exultare visa.
 Certè Carolus V. rerum æstimator non imperitus tantùm in Argentinâ ad Germa-
 niâ conservationem situm existimabat, ut diceret: Si eodem tempore Viennam
 Turca, Argentinam Gallus invaderet, relicturum fortunæ suæ Viennam, ut Argenti-
 nam totis viribus defenderet. Qualis eacunque vox fuerit (nam non æquè omni-
 bus probabitur) certè Argentinâ occupatâ, patefacta interioris Germaniæ janua, &
 subactâ hæc Rhæni arce, Suevia & Franconia aperiri Galliæ visa. Verùm ad Principem
 Armandum Gastonem Rohanum redeundo, is literarum amantissimus anno 1706. biblio-
 thecam, selectissimis libris refertissimam, quæ *Domini de Menars* fuerat, maximis im-
 pensis coëmebat, ne unquam solus esset, qui cum tot libris, suis veluti consulesibus,
 habitaret. Cùm *Regi Ludovico XIV.* ejus eximia prudentia & Religio summopere
 commendaretur, magnus *Francia Eleemosnarius* seu supremus regiarum largitionum
 præfectus ab eodem anno 1713. denominabatur; cui quidem officio aptissimus vide-
 batur, suapte ingenio in pauperes summâ liberalitate profusus. Anno 1711. Patrem
 Anastasium Megrignium *Ordinis S. Francisci Minorum* in Episcopum *Grassa* (est ea *Pro-*
vincia urbs) consecravit, Generali Præmonstratensium & undecim facile Abbatibus
 assistentibus; Neoconsecratus Episcopus in *Gallorum* exercitu legionem equestrem
 duxerat; verùm ad sacram militiam aspirans, Marti anno 1685. nuntium miserat:
 Subinde *Ordinem S. Francisci* amplexus egregium concionatorum, & missionarium
 eâ sui commendatione egerat, ut dubium relinqueret, armatæ demum an sacratæ
 Palladis aptior alumnus existeret. An. 1713. *Maximus* hic *Princeps Rohanus* in pur-
 puræ honorem venit, quam non tam regis precibus, quàm summis viri meritis
Clemens XI. concessit. Eodem anno solenni Ecclesiæ ritu matrimonialibus foederi-
 bus conjunxit *Ludovicum Henricum Borbonium.* Galliæ hoc tempore *Ministrissimum*
 cum *Maria Anna Contiacâ:* & ut illius diei lætitia geminaretur, eadem luce, & eodem
Eminentissimo Purpurato nuptiis benedicente, Ludovicus *Armandus Princeps Contiacus,*
 cum Ludovica Elisabetha Condæa jungebatur; sed causâ longè tristiori suo munere
 defungebatur, cum *Ludovico XIV.* qui Galliam ad summum gloriæ apicem evexerat,
 eo qui insecutus est, anno, parentalia perageret. Cui etiam motientis astiterat, &
 ad luctum, quam post tot bella nactus est ultimam, nullo planè mortis instantis hor-
 rore percussum, munierat. Postea *Rohanus* alter *Gallorum Hercules,* pro *Pontificis Con-*
stitutionibus, nec latum quidem unguem ab iis discedens, fortiter stetit; & planè
 Ques-

Quesnelli nubes, *Gallico celo* obductas, suâ prudentiâ, quam *Religio* adgubernabat, magnâ ex parte discussit. Anno 1719. in *Academia Scientiarum Parisiensi* summam eloquentiâ laudem referebant Dominus Robinus & Pater Marinus, Eminentissimis Purpuratis Rohanno & Bissio suffragium pro iis ferentibus; nec enim suos *Apollines* sapientiâ lumina latere possunt. Anno 1721. *Eminentissimus Purpuratus* eum duce Tallardo agnato Romam properabat, & spei de se conceptæ adeo respondebat, ut principem munificum, ore & eloquiô decorum, & promicantem ex omnibus dictis ejus sapientiam *Doctissima Roma* satis dignosceret. Sacro Conclavi pro eligendo *Summo Pontifice* ita interfuit, ut sapiens suum suffragium cum reliquis haud gravatè uniret, laudabilissimâ tot denique nationum concordia, sepositis affectibus in unum, eumque optimum unicè coëuntium. Mense Augusto, cum adhuc Romæ immoraretur, latissimo nuntio recreabatur, regem Galliæ, qui in tenellâ ætate graviter decubuerat, plenæ sanitati restitutum; Hinc *Sospitatori* DEO gratias acturus, mille scuta Romana profusissimâ liberalitate in pauperes distribuit, facile credens, DEO magis placituras deportatas in manus pauperum largas eleemosinas, quam pyrios denique ignes, in levi aëre momentô citius extinguibiles. Tam *Pretiosum Principem Innocentius XIII.* medullitè amabat; planè à se discedentem de suâ in ipsum & totam Principem Rohannam familiam benevolentia certum esse volebat. In reditu à Mutinensium Duce ejusque hæreditario Principe exquisitissimis honoribus exceptus est: Nec præter suum meritum; cum placidum Aulæ vultum restituisset. Nec minùs per *Bonnoniam* & *Genuam* iter relegens, festivâ, quaquaversus movebat, pompâ honorabatur, dignus, in cujus amorem omnes denique gentes conspirarent. Postquam *Parisios* 28. Januarii attigerat, à Cammeracensi Archiepiscopo *du Bois*, viro ob incomparabilem sapientiam in perpetua *Gallorum* memoria supersuturo, ocyus invisèbatur; Nam ex longo itinere, affecta non nihil valetudine, suis in ædibus æger detinebatur. Altero statim die *Princeps Aureliacensis* hunc *Gallia Solonem* adibat, & ex ejus facundissimo ore per integras duas horas pendebat. Ipsemet *Rex* jam in illa ætate sapientium confortiô mirè captus, dignissimum censuit, cui regios favores impenderet; Hinc eum octavo Februarii ad *Sanctius Consilium*, quo summa regni negotia pertractaret admisit, ut *Gallia* oracula daret, & reconditam mentis penu sapientiam affatim promeret. *Academia* etiam *Scientiarum* hunc Principem suum in præsidem adoptavit, cum pleno fonte cunctas scientias ipsemet hausisset. Ad ultimum ut *Germania* ceu pretiosum gemma insigni annulo, magis magisque innecteretur, locum inter *Sacri Romani Imperii Principes* Anno 1723. in Comitibus Ratisbonensibus petiit, & æquitate suffragante, novum *dignissimum membrum* ad votum & sessionem admittitur. Sic Galliam origine, Italianam curis, & Germaniam veluti indigenatu complexus, de se veluti altero Homero concertantes nobilissimas gentes vidit.